משנה · אחרונים · בועז · סדר נשים

בועז על משנה כתובות

רבי ישראל ליפשיץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

בועז על משנה כתובות

רבי ישראל ליפשיץ

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/בועז-על-משנה-כתובות/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ב 4
פרק ג 6
פרק ד 6
פרק ו 6
פרק ז 6
פרק ט 7
פרק י 8

פרק ב

וקשה ל"ל עד אחד, תסגי במעיד על עצמו, דהרי אפילו בנהנה על ידי עדותו ע"א נאמן באיסורים כל דלא אתחזק איסורא. ואת"ל דאפ"ה על גוף עצמו אינו נאמן, ואף על גב דהא דעד אחד נאמן באיסורים רק מנדה גמרינן [כתוס' גיטין דף ב' ב' ד"ה ע"א] והרי גם נדה בספירתה מעידה על גוף עצמה, ואפילו הכי נאמנת, י"ל התם כתוספות שם, דהיינו מדבידה לטבול את עצמה, אבל כל שאין תקנתו בידו, רק במעיד על דבר שחוץ מגופו נאמן, על כל פנים קשה הרי כל המשפחות בחזקת כשרות הן, ומי שבא ואמר כשר אני נאמן [כקדושין ע"ו ב'] ולא חיישינן שמא ממזר הוא, הרי דנאמן גם על גוף עצמו כל דלא אתחזק איסורא אף דאין תקונו בידו, וא"כ אם התם נאמן בחששא דאו', מכ"ש דהול"ל הכא דנאמן בתרומה דרבנן. ואת"ל התם רוב ישראל כשרים הן ואינן ממזרים, אבל הכא, הרי יש רוב נגד עדותו, דרוב ישראל אינן כהנים, ובכה"ג במעיד על גופו אינו נאמן. ליתא, דהרי מעשים בכל יום כל מי שבא ואמר ישראל כשר אני נאמן, ומספינן ליה אפילו בקדשים קלים כהאי ארמאה דסליק לירושלים והאכילוהו פסח [כפסחים דף ג' ב'], הרי דלא חשדינן לכל אדם זר שמעיד על עצמו שהוא ישראל, שמא עכומ"ז הוא, אע"ג שעדותו הוא נגד רובא דעלמא. נ"ל דהתם כיון ע"י שיאמר שישראל הוא יתחייב עצמו בתרי"ג מצות שבהן כמה וכמה חמורות שבחמורות והרי עכומ"ז וודאי בהפקירא ניחא ליה, אלא וודאי קושטא קאמר, דאע"ג דגם כהן אוסר את עצמו בגרושה ומלהטמא למתים, הא רק מלתא זוטרתא היא לגבי חיובי דישראל טפי שמעכומ"ז, ותו דמי גרע הך גברא שבא ואמר שהוא ישראל מאדם דידעינן ביה בוודאי שהיה עכומ"ז, ובא ואמר נתגיירתי בב"ד פלוני, הרי אם נראהו נוהג במנהג ישראל ומקיים מצות כישראל הרי הוא בחזקת גרי צדק, א"כ מכ"ש במי דלא ידעינן ביה שהיה עכו"ם ומחזיק עצמו כישראל, [ועי' יבמות מ"ז א', וי"ד רס"ח ס"ו], ואע"ג דהתם אין משיאין לו אשה עד שיביא ראיה, וכמבואר [שם]. התם שאני שכבר היה מוחזק וידוע שהוא עכומ"ז. מיהו בזמן הזה שאין תרומה, להרמב"ם [פ"כ מאיסורי ביאה הי"ג] גם לעלות לתורה ראשון אינו נאמן, ולרמ"א נאמן השתא בח"ל לכל דבר שבכהונה [אה"ע ס"ג]:

ואע"ג דבכל דוכתי ע"א נאמן באיסורים, ואי"ל דזה בליכא חזקת איסור, אבל הכא כיש חזקת איסור דמי וכודאי בעל [ועי' הרא"ש פ' הנזקין דנ"ד ב' בי"ד כלליו], ליתא דא"כ אפילו אחר נמי והכא לא א"ל רק דאינו נאמן ע"י עצמו, והרי עבד ושפחה נאמנים. ותו קשה טובא מהרמ"א [בתשובה סי' ב'] באיש ואשה שהסכימו להעלים עיבור שלה ושיאמרו לכל שפרסה נדה ואפ"ה מותרת לבעלה, מדשניהם יודעין שטהורה היא [ועי'

רטו"ז י"ד קפ"ה], וא"כ מ"ש הך חזקה דהכא מחזקת נדה דהתם, דכשהוחזקה נדה בשכנותיה בעלה לוקה עליה משום נדה [ככתובות ע"א ב'] וכיון דבהא ובהא שניהן יודעין דטהורה, למה תהיה אסורה לו. ואפילו תימא לחלק בין הכא להתם, דהתם הן בעצמן עשו החזקת איסור, שאמרו לכל שפרסה נדה. לפיכך מדידעו בעצמן שרק בערמה אמרו כן, והחזיקו האיסור בשקר להכי מותרין זל"ז, משא"כ הכא החזקת איסור שבוייה שבה מעלמא אתא, ואין כח בידן להתיר א"ע נגד החזקה, עכ"פ הרי נראה פשוט דכמו כשב' עדים אומרים על חתיכה שהיא היתר, והוא יודע שוודאי אסורה, אסור לאכלה מדשוייה אנפשיה חתיכה דאיסורא, [כש"ך י"ד ססי"א]. כ"כ בשיעידו ב' שחתיכה זו אסורה, והוא יודע ברור כשמש שמותרת, ואף דבאכל בפרהסיא בהתראה ענוש יענש, [כמ"ש בס"ד בפירושינו סנהדרין פ"ט בכללי התראת ספק סי' ג'], אפ"ה ביש לו עד המסייע ואף ששני עדים מכחישין אותו והעד אפ"ה מותר לעשות כדבריו גם בפרהסיא [רמב"ם פי"ב מגירושין ה"ז], וגם כשאין לו עד המסייעו כדבריו, אפ"ה עכ"פ בצנעה מותר לעשות כדבריו. דאי"ל מי גרע הא מדבר שאסרו חכמים מפני מראית עין גם בחדרי חדרים אסור [כביצה דל"ה ב'], וכ"ש הכא שאסור ממש בפרהסיא מדאיכא ב' עדים כנגדו. י"ל הרי כבר כתבו תוס' [ע"ז די"ב א' ד"ה כל ורמג"א ש"א סקנ"ו, וסי' תקי"ח סק"ז] דלא קיי"ל כן. ותו דאפילו נימא דקיי"ל כן, י"ל דהא דאסור גם בחדרי חדרים היינו משום שמא לא יהיה נזהר יפה, ויראהו אחד, ויחשדהו טפי מדעושה בצנעה, ודוקא בשהדבר אסור רק מפני מ"ע שאין בו עונש כשיעשה בגלוי, אבל בדבר שכשיעשה בפרהסיא ענוש יענש, אין לחוש בזה, דמעצמו נשמר יפה שלא יראהו אז אדם ויחזיקוהו רשע מדיש ב' עדים, לפיכך מדידע בבירור שמותר שרי בצנעה, וא"כ אם כך בב' עדים, כ"ש בחזקת שבוייה דאסורה רק מדרבנן. מיהו י"ל דשאני עובדא דרמ"א ודב' עדים הנ"ל, דרק בצנעה שרי, אבל הכא רצה ר' זכריה לקיימה בפרהסיא כמעיקרא, וזה אסרו לו חכמים, דהרי סוקלין ושורפין על החזקות [כקידושין ד"פ א'], עוד נ"ל אע"ג דבכל איסור אדם נאמן על עצמו, הכא לא האמינו לר' זכריה, מדקשה לאדם לפרוש מאשת נעוריו [ועי' תשובת חו"י סי' קכ"א, והרא"ש יבמות ר"פ האשה רבה, והר"ש ספ"ב דנגעים]. מיהו לא דמי כלל לת"ח שמורה הלכה ובא דדוקא אם אמר כך קודם מעשה שומעין לו ולא בשעת מעשה [כיבמות ע"ז א']. ואמאי הרי ע"א נאמן באיסורים. די"ל התם בהוראה לא מקרי עדות רק במה שקרה:

פרק ג

[ובש"ס ד"ל ע"א אמרינן, ולאפוקי מדר"נ בן הקנה דס"ל כרת פוטר מתשלומין. ולפי' רש"י אמתני' קאי, והקשו בתוס' (ד"ה הכל) מנ"ל. לעולם מתניתין כר"נ בן הקנה, ומודה ר"נ לגבי קנס דחייבי כרת חייבין בתשלומין, מדרבייי' קרא. ותי' י"נ הרב מהו' משה יצחק שליט"א הגאבד"ק קראטינגא. דע"כ מתניתין לא ס"ל כר"נ מדמסיים במתני' אע"פ שהן בהכרת אין בהן מיתת בית דין הרי לר"נ א"צ מיתת ב"ד דגם כרת לחוד פוטר לדידיה, אלא הול"ל אע"פ שהן בהכרת, הכא ריבהו הכתוב. אלא ש"מ דכרבנן אתי'. דלדידהו רק מיתת ב"ד פוטר. וטהורים אמרי נועם]:

פרק ד

כ' רבינו אאמ"ו הגאון זצוק"ל וז"ל נסתפק הר"ן במפותה שמת האב קודם פס"ד דקנסה לעצמה, אם מהני מחילתה. וק"ל מ"ש מאומר מה שאירש מאבא מכור לך [כח"מ רי"א], דאינו חל למפרע, וכיאוש שלא מדעת [ח"מ רס"ב]. ואת"ל התם להחזיק למרא קמא ולא להוציא, עכ"פ מ"ש ממחילה בטעות [ח"מ ר"ז י' י"ב כ"ה]. ונ"ל התם רק בטעות ממפרע ולא בטעות ע"י נולד, וכמו דאין פותחין בנולד [כי"ד רכ"ח], דאל"כ א"א שזנתה, נהוי כקדושי טעות למפרע, ודו"ק. עכלה"ט:

פרק ו

[ובש"ס מסתפק אם בכל יום או בכל שבת או בכל שנה. והקשו בתוספות אם בכל יום מהרה יכלה הנדוניא. ותו הקשו בבתו של נקדימון שהיה כתובתה אלף אלפים, ופסקו לה ת' דנרין, והרי אין החשבון מכוון. ולפעד"נ דמדל"ק החתן פוסק י' דנרין, ש"מ דלאו דנותן לה י' דנרין, רק כהך דאמרינן מקבל עליו י' קוסטות לק' [ב"ב פ"ו מ"ב], דג"כ אין ר"ל ליתן אלא מקבל, וה"נ ר"ל שמקבל עליו שקבל י' דנרין מהמנה לתת לה תמורתן בשמים להתקשט לפי כבודה, ובהא בעי הש"ס, אם נותן תמורתן רק ביום החתונה. או בכל שבוע המשתה, או כל ל' יום של כלה. או כל שנה ראשונה שהוא נקי לביתו או בכל שנה, ולעולם אין נותן כל פעם רק בשמים מעט לפי כבודה]:

פרק ז

ומכאן נ"ל ראיה שכשיש ח"ו חולי המתדבקת, ואפילו ספק מתדבקת ככאלערא וכדומה, אסור לשכור ישראלים לשמשו או לקבר מתיו, וכן נ"ל ראיה מב"ק [פ"ח מ"ו] דקאמר

הוא שחבל בעצמו אעפ"י שאינו רשאי. וכן כתב הרא"ש פרק נערה שנתפתתה דב"ד מחוייבים להפריש למי שרוצה להסתכן בעצמו. ונ"ל עוד דלאו דוקא סכנה, אלא כל מילי דמזיק לאדם אינו רשאי לגרום לעצמו, וראיה ברורה לזה מדקאמרינן [שבת קי"ג ב'] בשאני אומר אף בחול אסור מפני שמלקה. ור"ל גורם יסורין. מיהו אפילו בסכנה לא מחשב מושבע ועומד אף דמדאורייתא אסור מדעכ"פ אינו מפורש בתורה [כהר"ן שבועות רצ"ז א']:

פרק ט

[ואף דאשה שאמרה לבעלה גרשתני נאמנת. לענין ממונא א"נ [כתוס' הכא ואה"ע י"ז ב']. ואף דכשאמר לא גרשתיך יתחייב בשאר וכסות. י"ל דפטור. מדהו"ל כטענו חטין והודה בשעורין [תוס']. אמנם ק"ל לטעם טענו חטין והלב"ש פטור. דמדלא תבע שניהן ש"מ דמחיל שעורין [כח"מ פ"ד]. והרי הכא הרי לא היתה יכולה לטעון שניהן יחד. ואת"ל דלטעם מחילה אין הטעם דמדלא תבע שניהן, מחל האחרת שלא טען, דאם כן בהיה עליו ב' מלוות ותבע רק א' הכי ס"ד דמדלא תבעה מחלה, רק הטעם דמדפטרתו תורה לכופר הכל א"כ מחזקינן ליה להתובע לשקרן, ושקורי משקר בתביעתו, והאי בהאי הנאה דתבע חטין שהן שקר מחל תביעת שעורין, ואפילו תימא כיון דכפר לו החטין הו"ל מחילה בטעות, עכ"פ כל שאינו דרך הלואה וכבר בא ליד מקבל לא מפקינן מניה [כח"מ ר"ז סמ"ע ס"ק כ"ב], וה"נ אמרינן בהאי הנאה דתבעה הכתובה מחלה שאר וכסות. עכ"פ ק"ל לרמב"ם [פ"ג מטוען] בהיה התביעה וההודאה ממין א' וב' שמות. שטוענו הלואה והודה פקדון, אינו כחטין ושעורים, א"כ ה"נ טוענת רק מעות, ויהי' מכתובה או משאר וכסות, ולהוי כמין הטענה. ואת"ל למאי דקיי"ל כר"ן [שבועות ש"ה ב'] דבטענו שוה ומודה דוקא, הו"ל ממין הטענה. ולא איפכא [כח"מ פ"ח ח'], א"כ ה"נ, בשלמא בהלואה ופקדון, אף דב' מיני טענות הן, עכ"פ טוענו שוה ומודה דוקא, ואפשר דעדיף מנה. דהרי רמב"ם מיירי בטוענו מעות ומודה מעות, ומה לי אם נקראו פקדון או הלואה, משא"כ הכא היא טוענת כתובתה דמדינא דגמרא אינה נגבית רק מקרקעי [ככתובות דס"ט ב'], והוא מודה שאר וכסות, דהוא מטלטלי, והו"ל כטוענתו דוקא ומודה שוה; ליתא דדוקא שכ' הר"ן, היינו דתלי בדעת התובע שלא ליקח אלא דוקא משא"כ הכא לאו בדעת האשה תלינן לגבות דוקא קרקע, דהרי אם ירצה בעל מסלקה במעות, אם כן הו"ל כטענה והודאה שניהן שוה. ואת"ל דבאמת מזה ראי' לראב"ד, דאף הלואה ופקדון הו"ל כחטין ושעורין, עכ"פ ק"ל לי"א [ח"מ רמ"א] דאפילו במחל בפירוש

לא הו"ל רק מילי בעלמא כששטר בידו, ה"נ לא עדיף הך מחילה דשאר וכסות שלא מחלה בפירוש, והרי כתובה בידה, וכדמסיק הש"ס דבמקום שכותבין כתובה מיירי. ואת"ל דאף לי"א הנ"ל דוקא באין חיוב אחר בשטר רק אותו דבר שמחל, משא"כ הכא אף דמחל שאר וכסות. עכבתה לשטר משום סך הכתובה. עכ"פ ק"ל לרמ"ה דס"ל דטעם פטור חטין ושעורין דמדלא הודה לו מה שתבע, הו"ל כופר הכל, ומשטה בו בהודאת מין אחר שלא תבע והרי הכא ליכא למימר הכי דהרי כתובה בידה, וממ"נ חייב א', או כתובה או שאר וכסות. ואף אי נימא כהרא"ש דבטענו חטין והדלב"ש. ויש עדים שמסופקים אם היה חטין או שעורין דפטור, ושטר כתובה נמי לעדים דמיא, ליחא, דהרי הש"ך [בח"מ פ"ז ט"ז] דחה זה בב' ידים. אמנם ל"מ נ"ל לתרץ קושיות התוס', דאפילו הכי אית לה מגו, דהודאת שאר וכסות דבר מועט הוא, דיש לו מעשה ידיה כנגדן, וניתן פסקי פסקי, גם מצי לדחויי לה צררי אתפסיך, עד שתשבע [כחלקת מחוקק ע' כ"ב] להכי שפיר מחשב מגו נגד תשלומי הכתובה סך מרובה בפ"א, והודאה במקצת לא הוה, מדהו"ל כפירת שעבוד קרקעות [כרא"ש רפ"ב דכתובות], ותו דאפשר דמודה לה יותר מתביעתה, כשתאריך ימים אצלו, ותו דלהכי לא מחשב הודאה במקצת, מדה"ל דבר שאינו קצוב [כח"מ פ"ח כ"ג], אבל ביש עדים שנתגרשה גובה התוספת, דמדכתובה בידה מוכח שלא פרע התוספות, מה שאין כן ק' ור' אפשר שגבתה ע"י גט]:

פרק י

[אמנם לכאורה המשנה חמורה, דמי סני לתנא למנקט ע"ה דנרי כסף, כדנקט ברישא חמשים. ותו דבשלמא ק' השניים שפיר חולקין בעלת ר' וש' ששניהן שעבודן עליה, אבל איך יחלקו הנ' שממנה קמא, תימא לה בעלת ש' לר', אפילו תאמר שרק מדו"ד סלקת נפשך מבעלת ק' שלא יתמעט חלקה בשבילך. אבל לא מחלת את המגיע לך מק' קמא, עכ"פ למה אפסיד חלקי שבמנה קמא, אני אקח ל"ג ושליש הראויים לי ממנה קמא, ואת תטול את הט"ז וב' שלישים הנותרים שהם מחלקך. ובאמת כתבו רבעתו"ס דלא אתפריש טעמי דמתניתן. ול"מ נ"ל ע"פ מ"ש תוס' [דצ"ה א' ד"ה התם], דבכתבתה האשה דו"ד אין וכו', לא נקראת מפסידה, דמי יודע אם יבוא לידי גוביינא דלמא היא מייתא ברישא, א"כ משו"ה נמי מצי אמרה לה בעלת ר' לש' מה שנטלה בעלת ק' יותר מהראוי לה, באמת אני גרמתי ההפסד לי ולך, דע"י זה גברה ידה ליטול החצי ממנה קמא, ואעפ"כ איני חייב לשלם לך דגרמא בעלמא הוא, והו"ל כאילו נטלו לסטין החצי מק' קמא, ואני ואתה נחלוק הנותר. ולהכי נקט נמי שפיר ג' ג' של זהב, דאי הוה נקט ע"ה,

סד"א שהע"ה שנוטלת בעלת ר' הן ממנה שנייה, אבל מק' קמא לא תטול כלל, מדכתבה דו"ד אין וכו' ונ"מ, בלא הניח רק ק', וכתבה בעלת ר' לק' דו"ד וכו' סד"א שיחלקו בעלת ק' וש' אותן ק' ובעלת ר' לא תטול כלום, להכי נקט לישנא דדינר זהב לרמוזי שנוטלת החצי מנ' שממנה קמא, שהוא דינר זהב, ומה"ט נקט תנא בכה"ג שכתבה זל"ז דו"ד אין לי עמך, היינו כדי לאשמעינן דינייהו דלא כס"ד הנ"ל):